

Tweede Voortgangsrapportage PMR/750ha

**Vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg PMR/750ha
op 12 september 2007**

Actuele stand van zaken

Nadat de Eerste Kamer op 20 november 2006 het groene licht had gegeven voor de start van de uitvoeringsfase van PMR en de daarbij behorende financiering van de deelprojecten, is PMR/750ha in een stroomversnelling gekomen. De provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam staan voor de volgende opgave:

- Sturing op het Programma PMR/750ha: interbestuurlijke programmacoördinatie met als kerntaken sturing op resultaat, voortgang, tijd, budget en risico's zoals omschreven in de PKB en Uitwerkingsovereenkomst PMR/750ha (UWO);
- De feitelijke realisatie van de onder het programma vallende deelprojecten:
 - o Landschapspark Buytenland op Midden-IJsselmonde (600ha natuur- en recreatiegebied), projecttrekker provincie Zuid-Holland;
 - o Noordrand bestaande uit de Schiebroekse en Zuidpolder ("Vlinderstrik", 100 ha natuur- en recreatiegebied) en de Schiezone (50 ha natuur- en recreatiegebied), projecttrekker gemeente Rotterdam;
 - o Groene Verbinding (verbinding voor langzaam verkeer over infrastructuurbundel), projecttrekker Stadsregio Rotterdam.

Deze 2^e Voortgangsrapportage heeft betrekking op de periode 1 januari 2007 t/m 30 juni 2007. Voor elk onderdeel volgt op hoofdlijnen een beschrijving van de voortgang.

Voortgang op de onderdelen

- Programma PMR/750ha:
Het Programma PMR/750ha kent een eigen uitvoeringsdynamiek over een periode van 15 jaar. Om de dubbele doelstelling waar te maken, spannen partijen zich maximaal in om de voortgang inzake de planvorming, uitvoering van de grondverwerving en exploitatie te bespoedigen.

Uitvoeringsprogramma PMR/750ha

De provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam hebben in overleg met het ministerie van LNV een Uitvoeringsprogramma PMR/750ha opgesteld. Het Uitvoeringsprogramma beslaat een periode van 15 jaar, met als peildatum 31 augustus 2007. Dit document wordt door het Rijk en de uitvoerende partijen gebruikt om de voortgang van de deelprojecten te toetsen. Gelet op de dynamiek van de projecten zijn op hoofdlijnen eens per drie jaar prognoses gegeven met betrekking tot het verloop van de grondverwerving, de inrichting en het beheer. Bij de Groene Verbinding gaat het om prognoses voor de realisatie en het beheer in de periode 2008 - 2012.

Nulmeting

Voor de afzonderlijke deelprojecten is een nulmeting opgesteld waarin per deelgebied een beschrijving van de huidige toestand bij de start van de uitvoering is opgenomen, met als peildatum 31 augustus 2007. Uit praktisch oogpunt is - in afwijking van de UWO - met LNV de afspraak gemaakt de nulmeting te koppelen aan het Uitvoeringsprogramma.

Programmabeheersstructuur PMR/750ha

Als eerste aanspreekpunt voor het Programma PMR/750ha heeft de provincie Zuid-Holland samen met haar bestuurlijke partners de Stadsregio Rotterdam en de gemeente Rotterdam afspraken gemaakt over de onderlinge taak- en rolverdeling en samenwerking. Deze afspraken zijn als uitwerking van de UWO PMR/750ha vastgelegd in een programmabeheersstructuur (zie bijlage 1). Sluitstuk daarvan is de Administratieve

Organisatie (AO/IB), waarbij in het programma op productniveau de voorwaarden worden geschapen voor eenduidigheid in sturing, control, administratie en informatiestromen. In het derde kwartaal van 2007 wordt het Handboek AO/IB voor het Programma PMR/750ha afgerond. Daarna volgt de AO/IB voor de deelprojecten. Voor de Groene Verbinding is reeds een handboek Administratieve Organisatie / Interne Beheersing opgesteld.

- PKB-doel: Landschapspark Buytenland op Midden-IJsselmonde (600ha natuur en recreatiegebied)

Organisatie

In de verslagperiode heeft de provincie Zuid-Holland een uitvoeringsorganisatie opgezet. Deze uitvoeringsorganisatie staat voor de volgende inhoudelijke opgaven:

- De planprocedures plannen, begeleiden en uitvoeren;
- Komen tot één ruimtelijke planvariant en de juridische verankering daarvan;
- De grondverwervingsstrategie opzetten en uitvoeren;
- Uitwerking geven aan de ontwikkeling, inrichting en het uiteindelijk beheer.

Planvorming

In het tweede kwartaal van 2007 is het basisplan voor Landschapspark Buytenland opgesteld, waarmee de basis is gelegd voor de te volgen m.e.r.- en bestemmingsplanprocedure. Het doorlopen van deze procedures is randvoorwaardenstellend voor de realisatie van de PKB-opgave in het gebied.

Het basisplan sluit goed aan bij de PKB: open polders en een halfopen landschap, waarbij bestaande kwaliteiten van het

poldergebied worden verankerd voor de toekomst. Het plan omvat mede drie gelijkwaardige uitwerkingsalternatieven voor de inrichting. Gelet op het beschikbare budget zullen de alternatieven op haalbaarheid worden doorberekend.

De gemeente Albrandswaard bereidt een wijziging van het huidige bestemmingsplan voor. Dit zal parallel lopen aan het m.e.r.-proces.

Op verzoek van de provincie Zuid-Holland heeft de rijksadviseur voor het landschap geadviseerd over het basisplan voor de 600ha op Midden-IJsselmonde (Landschapspark Buytenland). Dit is gebeurd met medewerking van het ministerie van LNV. Tijdens een informatieavond op 3 juli 2007 is het advies gepresenteerd aan zo'n 200 bewoners uit het gebied, agrariërs en andere belangstellenden en goed ontvangen.

Op 28 augustus 2007 volgt bestuurlijke besluitvorming door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland over het basisplan en de startnotitie voor het MER. Van 20 september 2007 tot en met 18 oktober 2007 volgt de terinzagelegging van de startnotitie. De vaststelling van de richtlijnen voor het MER is gepland op 17 december 2007. Het voorontwerp bestemmingsplan met het daarbij behorende MER is in het najaar van 2008 gereed. In het voorjaar van 2009 volgt het ontwerp bestemmingsplan.

Grondverwerving

In het eerste kwartaal van 2007 heeft de provincie een grondverwervingsstrategie opgesteld. Zolang het bestemmingsplan nog niet is vastgesteld is de provinciale inzet gericht op het 'minnelijk' verwerven van gronden, waarbij de grondeigenaar en de provincie in overleg komen tot een prijs en voorwaarden voor verkoop. Er is een start gemaakt met het voeren van individuele oriënterende gesprekken met grondeigenaren en pachters. Eind juni 2007 heeft de provincie de eerste koopovereenkomst gesloten, waarbij 16 ha grond is aangekocht.

Op 18 april 2007 heeft de provincie een informatieavond voor grondeigenaren georganiseerd, waarbij ruim 70 bewoners en grondeigenaren aanwezig waren. Tijdens deze avond is een toelichting gegeven op de ontwikkeling van het gebied. Tevens is een brochure met informatie en spelregels inzake grondverwerving uitgereikt en toegelicht.

Communicatie

Als uitvloeisel van het communicatieplan is een website en een film ontwikkeld. Daarnaast is een lokale informatiekrant opgesteld om belanghebbenden en andere geïnteresseerden vier keer per jaar te informeren over de laatste ontwikkelingen. Eind juni is een informatiepunt op een zorgboerderij in het gebied geopend.

- PKB-doel: Noordrand: Schiebroekse en Zuidpolder (“Vlinderstrik” 100ha) en Schiezone (50ha) natuur en recreatiegebied

Organisatie

In de verslagperiode is door de gemeente Rotterdam een adequate uitvoeringsorganisatie opgezet, die voor de volgende inhoudelijke opgaven staat:

- De planprocedures plannen, begeleiden en uitvoeren;
- Komen tot één ruimtelijke planvariant en de juridische verankering daarvan;
- De grondverwervingsstrategie opzetten en uitvoeren;
- Uitwerking geven aan de ontwikkeling, inrichting en het uiteindelijk beheer.

In deze organisatie hebben ook de betreffende Rotterdamse deelgemeenten, de gemeente Lansingerland en de Stadsregio Rotterdam hun rol gekregen.

De Vereniging Natuurmonumenten heeft de intentie uitgesproken het beheer van de Schiezone op zich te willen nemen. De nadere afspraken hiervoor dienen nog tussen partijen te worden vastgelegd.

Planvorming

Voor beide deelgebieden, de Schiezone (ca. 50 ha) als de Vlinderstrik (ca. 100 ha), is het Masterplantraject gaande. In dit planvormingstraject wordt inzicht geboden in de doelstellingen met betrekking tot inrichtingsniveau, de fasering van de ontwikkeling van beide gebieden en de verdeling van het budget in beide gebieden. Onderdeel van beide Masterplannen is ook de locatiebepaling van de 50 respectievelijk 100 ha groen,

aangezien beide in de PKB begrensde gebieden groter zijn. De ontwikkeling van beide gebieden is afgestemd op de in het Regionaal Structuurplan en Streekplan neergelegde doelstelling van beide gebieden als groene (fiets)verbinding aan de noordkant van Rotterdam. Voor genoemde partijen is de ontwikkeling van de in de PKB opgenomen doelstelling het minimale ambitieniveau voor beide gebieden.

In het vierde kwartaal van 2007 vindt naar verwachting de bestuurlijke besluitvorming plaats over de Masterplannen Schiezone en Zuid- en Schiebroekse Polder (Vlinderstrik) door de colleges van B&W van de gemeente Rotterdam (2x) en de gemeente Lansingerland (1x). De Masterplannen vormen de inhoudelijke basis van de daarna op te stellen bestemmingsplannen van de gemeente Rotterdam en de gemeente Lansingerland. De terinzagelegging van de voorontwerp-bestemmingsplannen start naar verwachting in het voorjaar van 2008. Eventueel wordt gebruik gemaakt van een artikel 19-procedure. Deze procedure wordt dan tegelijkertijd gestart.

Communicatie

Tijdens een informatieavond hebben bewoners in en rond de Schiezone reeds kennisgenomen van het concept Masterplan. Hierbij zijn de bewoners en betrokkenen niet alleen geïnformeerd over het voornemen van de gemeente, maar hebben de aanwezigen de projectorganisatie ook voorzien van nadere input voor het plan. Over de ontwikkeling van de Vlinderstrik is recent gesproken met enkele maatschappelijke organisaties. Na afronding van de concept Masterplannen volgt een formele informatieavond voor bewoners en betrokkenen.

Grondverwerving

In de Schiezone en de Vlinderstrik heeft de gemeente Rotterdam reeds 80 à 90 % van het benodigd aantal hectares in bezit. Aanvullende grondverwerving heeft in deze rapportageperiode niet plaatsgevonden.

- PKB-doel: Groene Verbinding: verbinding voor langzaam verkeer over infrastructuurbundel

Organisatie

Voor het deelproject Groene Verbinding geldt dat er gelet op de aard van het project voor gekozen is om de bestuurlijke afstemming en de communicatie via de projectorganisatie van het deelproject 600ha te laten lopen.

Planvorming

In 2006 heeft de Stadsregio Rotterdam opdracht gegeven aan Gemeentewerken van de gemeente Rotterdam om een gedetailleerd architectonisch (voor)ontwerp van de voorkeursvariant voor de hoofdoverspanning over de A15 te maken, met daarnaast een tweetal alternatieven op hoofdlijnen als terugvalopties. Inmiddels is gebleken dat de voorkeursvariant grote voordelen heeft vanwege de beperkte raakvlakken met het project Verbreding A15 van Rijkswaterstaat. Bij de voorkeursvariant vallen de steunpunten voor de Groene Verbinding buiten het gereserveerde veld voor de uitbreiding van de A15. Hierdoor wordt de realisatie van de Groene Verbinding nauwelijks beïnvloed door de werkzaamheden van de A15. De werkzaamheden voor de overige varianten zijn vooralsnog gestaakt. Vormgevingstechnisch is de voorkeursvariant door alle betrokken partijen enthousiast ontvangen. Met Rijkswaterstaat is afgesproken om voor de architectonische vormgeving van beide projecten gezamenlijk op te trekken richting welstand van de gemeenten. Een eerste bijeenkomst hiervoor staat gepland voor augustus 2007. Het technisch voorontwerp is bijna afgerond. In augustus zal de rapportage van het voorontwerp worden opgeleverd. De werkzaamheden voor de komende periode hebben te maken met het nader concretiseren van de inpassingsvisie over de Betuweroute, de passage van het geluidsscherm aan de kant van de gemeente Albrandswaard, de afwikkeling van de route langs het dijklichaam aan de Rotterdamse kant en de passage over de Koedood.

Gemeentewerken heeft ook de opdracht gekregen de benodigde bestuurlijke uitvoeringsovereenkomsten voor te bereiden met de gemeenten Albrandswaard en Rotterdam, Prorail, waterschap Hollandse Delta en Rijkswaterstaat. Deze uitvoeringsovereenkomsten dienen stagnatie van de verdere uitwerking van de groene verbinding zoveel mogelijk te voorkomen en het eigendom, beheer en onderhoud van het project te regelen. De groene verbinding wordt opgenomen in de bestuursovereenkomst die dit najaar wordt afgesloten voor het project Verbreding A15. Aanpassing in de OTB-planning van het project Verbreding A15 heeft geleid tot vertraging in de uitvoeringsovereenkomst met Rijkswaterstaat. De komende periode ligt de nadruk op het intensiveren en formaliseren van de afstemming met de genoemde partijen die aan het eind van dit jaar moeten leiden tot uitvoeringsovereenkomsten.

Routereservering Groene Verbinding

Planning

De uitvoering van het Programma PMR/750ha beslaat een periode van 15 jaar. In het Uitvoeringsprogramma PMR/750ha is een planning opgenomen voor de afzonderlijke deelprojecten van PMR/750ha (zie hiervoor).

De provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam hebben een strategische procedureplanning opgesteld die inzicht geeft in de te doorlopen vergunning- en RO-procedures, hun onderlinge samenhang en de externe samenhang in PMR-kader.

De planning is erop gericht dat de voorontwerp-bestemmingsplannen voor de deelprojecten van PMR/750ha zijn vastgesteld wanneer het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 bij de Raad van State ligt (najaar 2008).

Op hoofdlijnen ziet de planning er als volgt uit:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Verwerving																
Inrichting																
Beheer																
Groene Verbinding																
Toekomstig beheer																

Bron: Basisrapportage Project Mainportontwikkeling Rotterdam per peildatum 1/9-2006

Scope / doelstellingen

Er hebben zich in de verslagperiode geen ontwikkelingen voorgedaan die aanleiding geven tot scopewijzigingen. Ook de scope van de PMR-opgave in de Vlinderstrik (100ha) is ongewijzigd. De ambitie is echter groter. De ambitie om de gehele Zuid- en Schiebroekse polder tot natuur- en recreatiegebied te ontwikkelen komt voort uit de overtuiging dat alleen de ontwikkeling van de PMR-opgave in de Vlinderstrik geen ruimtelijk optimaal plan oplevert. Deze ambitie wordt ingegeven door het belang van het gebied op lokale en regionale schaal. De ambitie van de betrokken partijen is dan ook groter dan de PMR-opgave: een integrale natuur- en recreatieontwikkeling voor de gehele Zuid- en Schiebroekse polder; samen ongeveer 140ha. De financiering voor deze aanvullende opgave is nog niet geregeld. Deze ambitie brengt de realisatie van de PMR-opgave conform de afspraken in de UWO echter niet in gevaar.

Financiën

Gelet op het feit dat het Programma aan het begin staat van de uitvoeringsfase zijn er nog geen substantiële uitgaven gedaan ten laste van het programmabudget (peildatum 30 juni 2007).

Voor de programmasturing op de 750ha en voor het deelproject Buytenland is €117 mln (prijspeil 2002) beschikbaar gesteld. De eerste grondexploitatie laat zien dat het ruimtelijk plan in principe uitvoerbaar is. Wel zal het noodzakelijk zijn om prioriteiten te stellen bij de grondverwerving, de kwaliteit van de inrichting en bij het beheer (zie de risicoparagraaf).

Voor de twee projecten in de Noordrand van Rotterdam is €30,5 mln (prijspeil 2002) beschikbaar. Daarbij is een verdeling van de gelden gemaakt tussen de Schiezone (50ha) en de Zuidpolder en Schiebroekse polder (100ha). De in ontwikkeling zijnde ruimtelijke plannen zijn in principe binnen het budget uitvoerbaar. De integrale ontwikkeling van de Vlinderstrik waarbij 30ha meer grond wordt getransformeerd is financieel nog niet zeker gesteld.

Risico's

Risicoanalyse maakt integraal onderdeel uit van het programma- en projectmanagement. Jaarlijks volgt een actualisatie van de eerder uitgevoerde risicoanalyse voor PMR/750ha. In de derde uitgebreide voortgangsrapportage in 2008 wordt hierover waar nodig gerapporteerd.

De vier deelprojecten van PMR/750ha hebben verschillende risicoprofielen. Zo beschikt de gemeente Rotterdam als projecttrekker van de Noordrand reeds over een groot deel van de gronden in de Noordrand. Daarmee is het risico voor de gemeente Rotterdam in relatie tot de grondverwerving voor de Noordrand kleiner dan het risico voor de provincie Zuid-Holland in relatie tot de grondverwerving voor het deelproject Landschapspark Buytenland.

De in het kader van PMR/750ha beschikbaar gestelde gelden voor de uitvoering van 750ha natuur- en recreatiegebied zijn bedoeld voor verwerving, inrichting en beheer van de gebieden. De projecten worden budgetgestuurd uitgevoerd. Er is sprake van een maximaal risico bij de uitvoering van de projecten met het beschikbaar gestelde budget (zie de toelichting op de risico's voor de deelprojecten).

De belangrijkste risico's in de beginfase van de uitvoering van het deelproject Landschapspark Buytenland hebben betrekking op:

- Diverse aspecten m.b.t. de grondverwerving: een mogelijk hogere prijsindex op te verwerven gronden, een mogelijk hogere schadeloosstelling voor bedrijven, eventuele vertraging op de verwerving van gronden en een mogelijk te laag ingeschatte kostenpost voor bodemonderzoek naar vervuiling. Mochten deze risico's zich voordoen, dan is de belangrijkste beheersmaatregel het maken van keuzes inzake de omvang van het te verwerven gebied en de mogelijkheid tot zelfrealisatie;
- De kosten voor de beheerfase en de inrichting: de kosten vallen mogelijk hoger uit dan geraamd. Gelet op de mogelijk hogere kosten voor de grondverwerving resteert er minder budget voor beheer en inrichting en is er minder ruimte in het budget om onvoorziene risico's te dekken. De belangrijkste beheersmaatregel betreft het maken van keuzes inzake de omvang van het te verwerven gebied en de mogelijkheid tot zelfrealisatie (zie eerste bullet). Door de beheerkosten mee te nemen in de aanbesteding van de planrealisatie (PPS-contract) kan mogelijk een kostenbesparing op de beheeruitgaven gerealiseerd worden;
- Het planologisch zwaartepunt dat als gevolg van het herstel van de PKB op het niveau van de gemeenten ligt. Het risico daarbij is dat de (inspraak)procedures bij het bestemmingsplan (en m.e.r.) mogelijk leiden tot vertraging, waarbij het risico vele malen groter wordt wanneer het PKB-plangebied van 600ha en het aanpalende gebied op Midden-IJsselmonde procedureel aan elkaar worden gekoppeld. De provincie Zuid-Holland kiest voor een oplossingsrichting waarbij de provincie zich beperkt tot het PKB-plangebied van 600ha, mede omdat de scope en budgettering zich beperken tot dit gebied;
- Het behoud van het maatschappelijk draagvlak. Het risico van ontbreken van maatschappelijk draagvlak wordt beheerst door het organiseren van een professionele communicatie naar direct betrokkenen en maatschappelijke partijen.

De belangrijkste risico's voor de Noordrand deelprojecten in deze fase van de planvorming:

- Het behoud van het maatschappelijk draagvlak is belangrijk. De communicatie heeft tot doel zowel tijdens de planvorming als de realisatie mee te helpen draagvlak te creëren voor de plannen en een goede dialoog met de omgeving aan te gaan. Hierin staat transparantie, integriteit en verloop volgens democratische spelregels centraal;
- Via bestemmingsplannen moet de ontwikkeling planologisch worden geborgd. Dit vergt tijd, met een risico op ongewenste vertraging. De inzet is gericht op een snel en zorgvuldig planologisch traject met ruimte voor voldoende maatschappelijke betrokkenheid;
- Het PMR-budget wordt verspreid over enkele jaren beschikbaar gesteld. De uitvoering van de projecten vertoont daarmee in principe eenzelfde fasering. Langjarige spreiding van de uitvoering zorgt voor risico's bij de planologische procedures, op sterke prijsstijgingen en het behoud van maatschappelijk draagvlak. Rotterdam overweegt voorfinanciering om de uitvoering te versnellen;
- Om de PMR-opgave conform de UWO te realiseren, dienen particuliere gronden te worden aangekocht. Hoewel waar mogelijk wordt aangekocht op minnelijke gronden, kan met een bestemmingsplan ook tot onteigening worden overgegaan. Deze procedure heeft consequenties voor de planning;

- De in de PKB aangegeven begrenzing - te weten het zoekgebied voor de 100ha in de Zuid- en Schiebroekse Polder - volgt niet de logische begrenzing van percelen. De percelen van de in te brengen (Rotterdamse) en de aan te kopen (particuliere) grond in de Vlinderstrik lopen door in de aangrenzende reserveringszone van de toekomstige A13/16. In het PMR-budget en de grondexploitatie voor de Vlinderstrik is geen rekening gehouden met een kostenpost voor deze gronden in de reserveringszone.

Voortschrijdend inzicht bij de volgende fase van de planvorming zal de meer projectinhoudelijke risico's zichtbaar maken.

Organisatie en kwaliteit

In het kader van de kwaliteitszorg zal de samenhang tussen de genoemde onderdelen van PMR/750ha door regionale partijen zelf periodiek worden getoetst aan de hand van externe audits. In het derde kwartaal van 2007 zullen de provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam afspraken maken over de uitvoering van audits en deze vastleggen in een auditplan voor 2008 en volgende jaren. In vervolg daarop zullen genoemde partijen jaarlijks audits voor het programma en hun deelprojecten laten uitvoeren. Rapportage daarover vindt plaats in de uitgebreide voortgangsrapportages. Volgens afspraak wordt tegelijkertijd een accountantsverklaring opgeleverd.

Bijlage 1: programmabeheersstructuur PMR/750ha

